

ПРО ПІДСУМКИ ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ СПІЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ на 2020-2022 роки

*За результатами наукової доповіді на засіданні Президії НАПН України
22 грудня 2022 р.*

<https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4237>

КРЕМЕНЬ Василь Григорович

доктор філософських наук, професор, дійсний член (академік) НАН України і НАПН України, президент Національної академії педагогічних наук України, м. Київ, Україна

ЛУГОВИЙ Володимир Іларіонович

доктор педагогічних наук, професор, дійсний член (академік) НАПН України, перший віцепрезидент, в.о. головного ученого секретаря Національної академії педагогічних наук України, м. Київ, Україна

ТОПУЗОВ Олег Михайлович

доктор педагогічних наук, професор, дійсний член (академік) НАПН України, віцепрезидент Національної академії педагогічних наук України, м. Київ, Україна

РЕГЕЙЛО Ірина Юріївна

доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник, начальник науково-організаційного відділу апарату Президії Національної академії педагогічних наук України, м. Київ, Україна

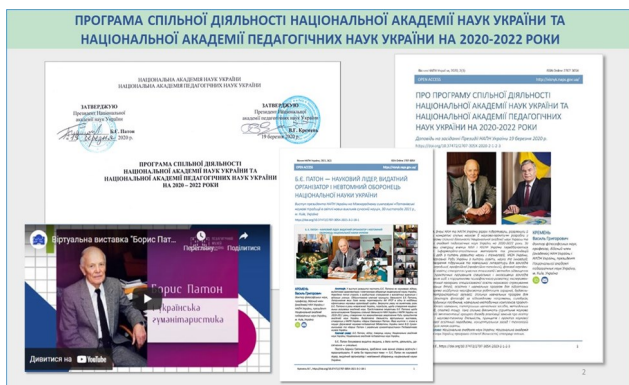
Анотація. У статті представлено позитивний досвід і основні результати реалізації у 2022 р. та в цілому Програми спільної діяльності Національної академії наук України та Національної академії педагогічних наук України на 2020-2022 роки. Спільна діяльність наукових установ НАН України та НАПН України відбувалася у складних для країни загалом і для наукової сфери зокрема умовах пандемії і особливо повномасштабної воєнної агресії РФ. Співпраця двох академій вперше здійснювалася на основі Програми і спрямовувалася на координацію діяльності з актуалізації тематики і ефективного виконання досліджень та розробок відповідно до карантинних обмежень і вимог воєнного стану та повоєнного відновлення країни, підвищення соціального ефекту результатів наукових досліджень; популяризації й поширення досягнень сучасної науки, зокрема, природничої, як основи формування наукового світогляду та науково-природничої картини світу, засобів та технологій музейної педагогіки як інструменту компенсації освітніх втрат здобувачів в умовах воєнного часу; проведення спільних науково-методичних і науково-практичних заходів; імплементації міждисциплінарних досліджень, особливо щодо інформаційного та соціально-психологічного супроводу; створення і використання інформаційно-цифрової системи забезпечення освітнього та наукового простору; участі вчених у науково-експертній діяльності та ін. Окреслено проблемні питання, що потребують нагальної уваги та можуть бути вирішені в рамках спільної діяльності НАН України та НАПН України.

Нові виклики, пов'язані з євроінтеграційними процесами наукової і освітньої сфер, реаліями воєнного стану та завданнями для повоєнного відновлення країни, актуалізують необхідність продовження співпраці на основі нової Програми спільної діяльності НАН України та НАПН України на 2023-2025 рр.

Ключові слова: Програма спільної діяльності; Національна академія наук України; Національна академія педагогічних наук України; наука; освіта; педагогіка; психологія; науково-експертна діяльність; популяризація досягнень сучасної науки; міждисциплінарні дослідження; воєнний стан; повоєнне відновлення.

Співпраця двох академій на програмній основі ініційована і підтримана президентом НАН України Б.Є. Патеном і вперше здійснювалася шляхом виконання 56 заходів Програми спільної діяльності Національної академії наук України та Національної академії педагогічних наук України на 2020-2022 рр. (далі — Програма), серед яких координація проведення наукових досліджень та експериментальних розробок, підготовка наукових і навчальних видань, організація науково-практичних масових заходів тощо.

Результати реалізації Програми у попередні 2020 і 2021 рр. розглядалися Президією НАПН України та одержали схвалення (постанови Президії НАПН України від 17 грудня 2020 р. № 1-2/13-247 та від 16 грудня 2021 р. № 1-2/12-420), широко висвітлені у науковій періодиці та у засобах масової інформації.

Представлення результатів виконання Програми спільної діяльності НАН України та НАПН України на 2020-2022 рр. у науковій періодиці та у ЗМІ

Реалізація спільної діяльності наукових установ НАН України та НАПН України у 2022 р. відбу-

валася у складних для країни загалом і для наукової сфери зокрема умовах повномасштабної воєнної агресії РФ у контексті координації діяльності з актуалізації тематики і ефективного виконання досліджень та розробок відповідно до карантинних обмежень і вимог воєнного стану та повоєнного відновлення країни, підвищення соціального ефекту результатів наукових досліджень, поширення і популяризації досягнень сучасної науки, зокрема, природничої, як основи формування наукового світогляду та науково-природничої картини світу, засобів та технологій музейної педагогіки як інструменту компенсації освітніх втрат здобувачів в умовах воєнного часу, проведення спільних науково-методичних і науково-практичних заходів та ін. (Кремень та ін., 2022a; Кремень та ін., 2022b).

Виступ віцепрезидента НАН України О.О. Рафальського на засіданні Президії НАПН України, 22 грудня 2022 р.

Важливими є *представництво і взаємна участь* та робота у керівних органах НАН України і НАПН України, президій та загальних зборів академій, Ради президентів академій наук Украї-

ни, науково-координаційній раді Секції суспільних і гуманітарних наук НАН України, а також робочих групах, зокрема:

- на спільному засіданні президій НАН України та НАПН України 4 травня 2022 р. обговорено представлену директором Інституту соціальної та політичної психології НАПН України, членом-кореспондентом НАПН України М.М. Слюсаревським науково-аналітичну доповідь «Соціально-психологічний стан українського суспільства в умовах повномасштабного вторгнення: нагальні виклики і відповіді» (Слюсаревський, 2022);

Взаємна участь і робота у засіданнях президій НАН України і НАПН України

- президент НАПН України, академік В.Г. Кремень узяв участь у Міжнародному симпозиумі «Наука України в умовах сучасних викликів і загроз: проблеми та пріоритети розвитку» в рамках щорічної Міжнародної науково-практичної конференції «Наука — в життя», присвяченої пам'яті академіка НАН України Б.Є. Патона, 29 листопада 2022 р.

У доповідях представлено напрацювання НАПН України в умовах воєнного стану та зазначено, що з початком повномасштабного воєнного вторгнення Російської Федерації на територію України та оголошенням воєнного стану, Національна академія педагогічних наук України попри

Засідання Ради президентів академій наук України, 27 грудня 2022 р.

складні умови продовжила свою активну діяльність з методологічного, науково-методичного та психологічного супроводу освіти та освітян держави. Окрім цього діяльність вчених академії зорієнтовано на забезпечення активної участі у відсічі російській агресії (НАПН України, 2022).

Важливим напрямом реалізації Програми є участь вчених у науково-експертній діяльності, зокрема, у складі спільних експертних рад, комісій, робочих груп, редакційних колегій наукових періодичних видань, рецензуванні для них рукописів статей. Вчені НАПН України долучилися до експертної діяльності в межах Комплексного прогнозно-аналітичного дослідження з формування пропозицій щодо тематики фундаментальних та прикладних досліджень у рамках пріоритетних напрямів наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності в Україні, яке проводилося на виконання розпорядження Президії НАН України від 18 липня 2021 р. № 370 (напрямок: Розвиток людини, соціогуманітарні, економічні та суспільні трансформації, новітні суспільні відносини та їхнє правове забезпечення).

Співробітники Інституту вищої освіти НАПН України спільно з науковцями НАН України є:

- членами редколегій зарубіжних і вітчизняних наукових періодичних видань, що зокрема індексуються у наукометричних базах даних Scopus та / або Web of Science Core Collection (М.І. Бойченко — Антропологічні виміри філософських досліджень; В.І. Луговий — Інформаційні технології і засоби навчання та ін.);

- рецензентами статей до наукових періодичних видань, що індексуються у цих наукометричних базах даних;

- учасниками робочої групи з розроблення проекту Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 рр. (Кабінет Міністрів України, 2022);

- учасниками науково-координаційної ради Секції суспільних і гуманітарних наук НАН України.

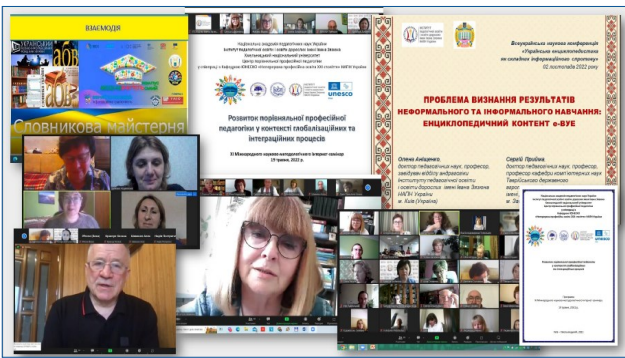
Відповідно до статті 17 частини 2 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» щороку Національною академією наук України погоджуються фундаментальні наукові дослідження НАПН України, виконання яких розпочинається у наступному році. У 2022 р. погоджено 11 тем фундаментальних наукових досліджень наукових установ НАПН України, виконання яких розпочнеться у 2023 р. (Закон України, 2015).

Успішно забезпечується імплементація спільних міждисциплінарних досліджень, особливо у

контексті *інформаційного та соціально-психологічного супроводу*.

Вченими Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України:

- реалізується проект «Вивчай та розрізняй: Майстерня медіаграмотності» (координатор — Український мовно-інформаційний фонд НАН України), результатом якої стало долучення до наповнення WEB-порталу «Мультимедійного словника з інфомедійної грамотності» шляхом використання довідкової продукції, підготовленої співробітниками Інституту (Іванов, 2022);
- підготовлено розділ «Енциклопедичний контент проблеми визнання результатів неформального та інформального навчання (на прикладі e-BYE)» до колективної монографії за підсумками Всеукраїнської наукової конференції «Українська енциклопедистика як складник інформаційного спротиву» (2 листопада 2022 р., організатор — Інститут енциклопедичних досліджень НАН України);
- проводяться дослідження у складі науково-дослідної лабораторії з вивчення і розроблення гуманітарних ідей академіка В.І. Вернадського, що діє під егідою Комісії з розроблення наукової спадщини академіка В.І. Вернадського НАН України; участь у підготовці колективної монографії «Ноосфера Вернадського, сучасна освіта і наука».

Проведення спільних міждисциплінарних досліджень та експериментальних розробок: інформаційний супровід

З метою створення єдиного інформаційного простору для взаємодії суб'єктів освітнього процесу в контексті гуманістичної парадигми Інститутом психології імені Г.С. Костюка НАПН України у тісній співпраці з Інститутом кібернетики імені В.М. Глушкова НАН України у 2022 р. розроблено основні положення психологічної складової Концепції CRM (Customer Relationship Management / Управління взаємовідносинами з клієнтами) системи «Освіта» — загальноукраїнської системи багатовекторної взаємодії учасників

освіти з різними рангами доступу та ефективної прицільної доставки інформації.

Спільно з Інститутом фізіології імені О.О. Богомольця НАН України Інститутом психології імені Г.С. Костюка НАПН України розроблено психологічну систему тестування підручників для Нової української школи за допомогою нейротехнологічних інструментів у контексті оновлення та вдосконалення нових стандартів освіти, навчальних програм з окремих предметів. Підготовлено психологічні рекомендації до нового виду навчального видання, яке має реалізувати функції підручника і робочого зошита, для слухань у Комітеті Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій на тему «Якість підручників та навчальних посібників для «Нової української школи».

У межах наукового семінару НАПН України і НАН України «Медіаосвіта як чинник соціалізації особистості в умовах системних змін» обговорено проблеми освіти, які виникли в умовах воєнного стану. Змістом роботи стало оприлюднення наукового доробку вчених НАПН України і НАН України, продуктивне обговорення напрацювань, інновацій та ідей.

У 2022 р. тривала робота міждисциплінарного наукового семінару Фонду В.М. Глушкова «Проблеми розвитку розуму і взаємодії розумних систем та їх підсистем»; здійснено:

- оприлюднення наукового доробку вчених НАПН України і НАН України, активне і поглиблене обговорення нових ідей і напрацювань;
- презентовано новий розділ кібернетики — кібернетика розвитку, в рамках якого розглянуто актуальні проблеми управління розвитком суспільства, за допомогою ряду моделей розкрито основні закономірності суспільного прогресу, описано задачі та інструменти керованого переходу суспільства до сталого розвитку;

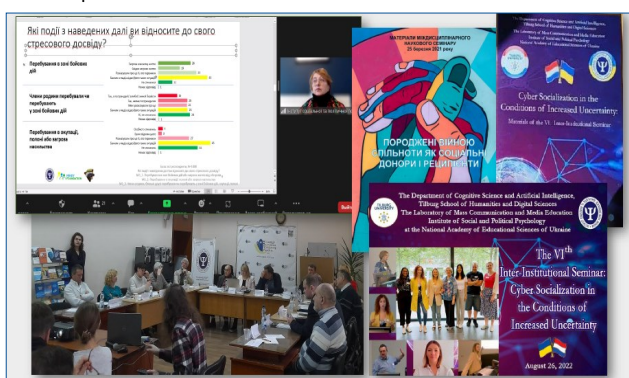

Проведення спільних міждисциплінарних досліджень та експериментальних розробок: соціально-психологічний супровід освіти

- загальну постановку задачі управління суспільним та індивідуальним розвитком;
- обґрунтовано мінімально необхідну систему засобів та інструментів розвитку суспільства;
- розглянуто життєві цінності сучасного юнацтва;
- з'ясовано роль індивідуальних смислів, у яких втілюються життєві цінності особи, у процесі зростання та самопроекування особистості;
- розкрито особливості смислотворчої діяльності особистості на рівнях особистого й особистісного досвідів; розглянуто особливості усвідомлення досвіду в кризових умовах та ін.

Інститутом соціальної та політичної психології НАПН України результати спільних з Інститутом соціології НАН України та Інститутом політичних і етнопсихологічних досліджень імені І.Ф. Кураса НАН України міждисциплінарних досліджень презентовано на:

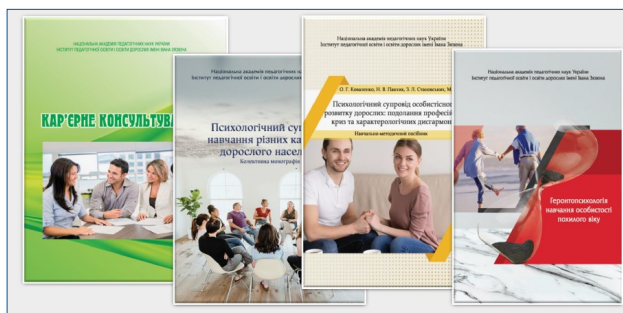
- академічному семінарі, присвяченому науковому аналізу медіаосвіти в умовах системних змін, викликаних війною, який вперше поєднано із щорічною Всеукраїнською стратегічною нарадою з розвитку медіаосвіти «Медіаосвітня осінь — 2022»;
- круглому столі «Нове покоління українського політикуму в умовах війни та повоєнних суспільних трансформацій», 15 листопада 2022 р.;
- VI міжінституційному семінарі «Кіберсоціалізація в умовах підвищеної невизначеності», проведеного спільно з Відділом когнітивних наук і штучного інтелекту Тілбурзької школи гуманітарних і цифрових наук (Нідерланди), 26 серпня 2022 р.

Проведення спільних міждисциплінарних досліджень та експериментальних розробок: соціально-психологічний супровід освіти

Важливі результати здобуто за напрямом співпраці з науково-методичного забезпечення психологічного супроводу професійної діяльності наукових працівників. Інститутом педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН

України підготовлено та впроваджується, зокрема у діяльності Психологічного консультативно-тренінгового центру, низка монографій, методичних та практичних посібників, присвячених питанням психологічного супроводу навчання різних категорій дорослого населення та кар'єрного консультування.

Проведення спільних міждисциплінарних досліджень та експериментальних розробок: психологічний супровід професійної діяльності наукових працівників

З метою науково-методичного забезпечення підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти та наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності «015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)» в Інституті професійної освіти НАПН України у тісній співпраці з Центром гуманітарної освіти НАН України створено інформаційну систему супроводу освітнього процесу. У 2022 р. здійснювалося навчання фахівців за акредитованими:

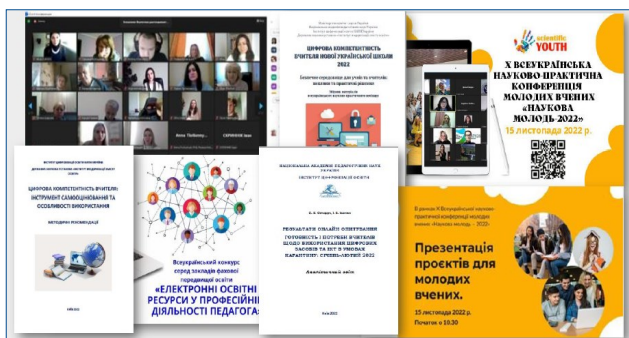
- освітньо-практичною програмою «Педагогіка вищої школи» другого (магістерського) рівня вищої освіти (спеціальність «011 Освітні, педагогічні науки»);
- освітньо-науковою програмою «Теорія і методика професійної освіти» (спеціальність «015 Професійна освіта»).

Вагомі результати співпраці у 2022 р. одержано за напрямом створення та використання інформаційно-цифрової системи забезпечення освітнього та наукового просторів, які презентовано Інститутом цифровізації освіти НАПН України спільно з Інститутом проблем моделювання в енергетиці імені Г.Є. Пухова НАН України на круглому столі «Цифрова трансформація науки в умовах Євроінтеграції» 8 листопада 2022 р. Співорганізаторами заходу також виступили: Директорат науки та інновацій МОН України, Директорат цифрової трансформації МОН України, Рада молодих вчених НАН України, Рада молодих вчених НАПН України, Державна установа «Інститут геохімії навколишнього середовища НАН України», Відділення фізики гірничих процесів Інституту геотехнічної механіки імені

М.С. Полякова НАН України, Державна установа «Інститут ринку і економіко-екологічних досліджень НАН України», Офіс підтримки вченого.

Розглянуто питання розвитку і застосування в науково-освітньому просторі України та Європейському дослідницькому просторі ідей, підходів і технологій відкритої науки, зокрема:

- цифровізація науки: від макрорівня (EOSC, GEANT, URIS, HPAT) до мікрорівня (інституційні репозитарії, системи для узагальнення звітних даних, тощо);
- національний план щодо відкритої науки: нормативно-правові акти в середньостроковій перспективі;
- забезпечення відкритого доступу до дослідницької інфраструктури. Створення єдиної бази даних про результати наукової та науково-технічної діяльності, концепція державної політики розвитку е-інфраструктур, розвитку дослідницьких інфраструктур, створення єдиної бази даних про результати наукової та науково-технічної діяльності (URIS);
- цифрові сервіси для науковців.

Проведення спільних міждисциплінарних досліджень та експериментальних розробок: інформаційно-цифрова система освітнього та наукового просторів

Важливим напрямом реалізації Програми спільної діяльності Національної академії наук України та Національної академії педагогічних наук України є популяризація досягнень науки як основи формування інноваційної культури в суспільстві шляхом організації і *проведення спільних науково-практичних масових заходів* — конференцій, семінарів, круглих столів, виставок тощо, зокрема в рамках *Всеукраїнського фестивалю науки*.

У співпраці з *Інститутом літератури імені Тараса Шевченка НАН України*, Всеукраїнським товариством «Просвіта» імені Тараса Шевченка, Кафедрою ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта XXI століття», Інститутом педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України

Науково-практичні заходи в рамках Всеукраїнського фестивалю науки

проведено щорічний *вебінар «Рідномовна і багатомовна освіта у контексті сталого розвитку суспільства»* до Міжнародного дня рідної мови (21 лютого) і Дня філолога (25 травня); *вебінар «Тарас Шевченко в нашому сьогодні»*, присвячений дню перепоховання Тараса Шевченка.

Інститутом спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України організовано та проведено заходи, присвячені актуальним питанням навчання та розвитку дітей з особливими освітніми потребами, зокрема:

- Всеукраїнський онлайн марафон, у рамках якого відбулося сім науково-практичних заходів, 16-24 травня 2022 р., участь у яких узяло близько 700 учасників;
- VIII Міжнародний конгрес зі спеціальної педагогіки та психології «Освіта дітей з особливими потребами: виклики воєнного часу».

Інститутом професійної освіти НАПН України організовано та проведено науково-практичні конференції, методологічні семінари, онлайн лекції, круглі столи, фотовиставки, а саме:

- онлайн-лекцію «Інформаційна гігієна під час війни» 28 квітня 2022 р. спільно з Інститутом мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені М.Т. Рильського НАН України;
- Всеукраїнську міжгалузеву науково-практичну онлайн конференцію «Проблеми цивілізаційної суб'єктності України: місія науки і освіти», 29-30 вересня 2022 р., організовану спільно з *Відділенням історії, філософії та права НАН України*;
- V науково-практичний семінар на тему «Модернізація освітніх програм підготовки здобувачів вищої освіти в контексті глобальних і національних викликів» 31 жовтня 2022 р. за участю представників Центру гуманітарної освіти НАН України;
- онлайн фотовиставку «Моя війна», жовтень-листопад 2022 р., організатори: ради молодих вчених Інституту професійної освіти НАПН України

та Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені М.Т. Рильського НАН України;

- онлайн виставку «Мое хобі»: (жовтень-листопад 2022 р.). Організатори: ради молодих вчених Інституту професійної освіти НАПН України та Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені М.Т. Рильського НАН України.

Національним центром «Мала академія наук України» спільно з Інститутом обдарованої дитини НАПН України, кафедрою позашкільної освіти Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова та Інститутом модернізації змісту освіти МОН України з метою ефективного впровадження в освітню систему України методик наукової освіти проведено щорічний науково-практичний семінар «Наукова освіта — від теорії до практики», 24 травня 2022 р.

Центральним Інститутом післядипломної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України спільно з Національним центром «Мала академія наук України» проведено онлайн лекторії для закладів освіти. У роботі взяли участь керівники шкільних музеїв, учні, студенти, краєзнавці, педагогічні та науково-педагогічні працівники, академіки.

Білоцерківський інститут неперервної професійної освіти, ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України взяли участь у IV Всеукраїнському відкритому науково-практичному онлайн-форумі «Інноваційні трансформації в сучасній освіті: виклики, реалії, стратегії», 27 жовтня 2022 р. та виступили модераторами секційного засідання «Підготовка кваліфікованих кадрів в умовах війни та повоєнного відновлення України».

Державною науково-педагогічною бібліотекою України імені В.О. Сухомлинського спільно з Національною бібліотекою України імені В.І. Вернадського НАН України організовано і проведено:

- міжнародну наукову конференцію «Бібліотека. Наука. Комунікація. Інноваційні трансформації ресурсів і послуг», 4-6 жовтня 2022 р.;

- VII Всеукраїнський науково-методологічний семінар з історії освіти «Педагогічна біографіка та біографістика в сучасному науково-інформаційному просторі» 20 травня 2022 р.;

- Всеукраїнський науково-практичний семінар «Нові бібліотечні сервіси та технології в інформаційному забезпеченні освіти» 26 травня 2022 р.;

- круглий стіл «Інформаційно-аналітичний та інформаційно-бібліографічний супровід науково-методичного забезпечення модернізації й реформування освіти» 24 травня 2022 р.

Інститутом педагогіки НАПН України у співпраці з установами НАН України організовано *заходи із популяризації й поширення досягнень сучасної науки* як основи формування інноваційної культури суспільства та оперативного використання нової наукової інформації в освітньому процесі. Це зокрема:

- унормування терміносистеми педагогічної галузі;

- популяризація науково-педагогічної спадщини вітчизняних учених-педагогів;

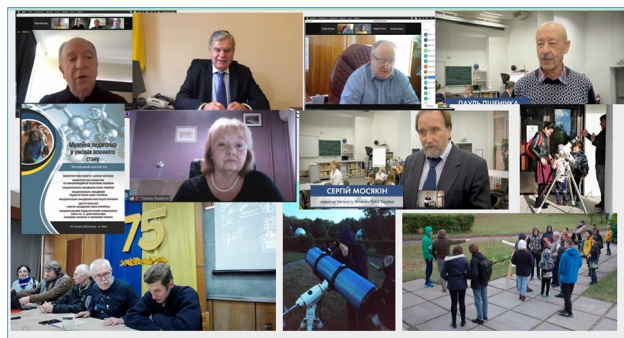
- обговорення проблем розбудови шкільної історичної освіти у контексті Нової української школи;

- аналіз змісту й організації навчання учнів у 5-6 класах закладів загальної середньої освіти;

- оновлення навчальних програм для 1-4 класів НУШ;

- аналіз змісту базової загальної середньої освіти та його оновлення, перегляд навчальних програм для 5-11 класів відповідно до нових освітніх стандартів, наукових досягнень та технологічних рішень;

- розроблення практичних механізмів компенсації освітніх втрат в умовах карантинних обмежень та воєнного стану, зокрема засобами музейної педагогіки як ефективного інструменту вдосконалення шкільної наукової освіти.

Спільні заходи із популяризації й поширення досягнень сучасної науки Інституту педагогіки НАПН України та наукових установ НАН України

Аналіз результатів виконання у 2022 р. та в цілому за період 2020-2022 рр. Програми спільної діяльності Національної академії наук України та Національної академії педагогічних наук України на 2020-2022 роки засвідчує, що співпраця між вченими НАН України та НАПН України була ефективною, заплановані у Програмі заходи в основному виконано.

Водночас, реалії повномасштабної війни в країні, породжених нею економічних, політичних та соціальних наслідків, актуалізують низку про-

блемних питань, що потребують нагальної уваги та можуть бути вирішені в рамках спільної діяльності НАН України та НАПН України, зокрема:

- розвиток цифрової інфраструктури для трансформації України, ефективної координації та реалізації спільних наукових досліджень;
- розвиток людського капіталу, створення центрів передового досвіду та проведення наукових досліджень;
- об'єднання зусиль для обґрунтування політик у сфері національної безпеки, освіти, науки та інновацій;
- створення міжвідомчих експертних груп з розвитку інновацій та підвищення ефективності використання результатів наукових досліджень;
- розширення напрямів співпраці з науковими установами НАН України щодо спільних наукових досліджень, експериментальної роботи всеукраїнського рівня, обміну інформацією, підготовки наукових публікацій, проведення спільних масових заходів, підвищення кваліфікації;
- активізація співпраці науковців НАПН України та установ НАН України щодо спільних публікацій у наукових і науково-педагогічних виданнях;
- розроблення методичних рекомендацій із оперативного використання нової наукової інформації в освітньому процесі в контексті відкритої науки;
- розроблення модельних навчальних програм для 7-9 класів закладів загальної середньої освіти з навчальних предметів, відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти, розроблення стандарту профільної освіти;
- інтеграція бібліотечних ресурсів НАПН України з Національним репозитарієм академічних текстів;
- популяризація, оприлюднення та впровадження в сферу науки та освіти результатів спільної діяльності НАН України та НАПН України.

Успішний досвід співпраці НАН України та НАПН України на основі Програми спільної діяльності та нові виклики, пов'язані з євроінтеграційними процесами наукової сфери, реаліями воєнного стану та завданнями повоєнного відновлення країни, актуалізують необхідність продовження співпраці та затвердження нової Програми спільної діяльності НАН України та НАПН України на 2023-2025 рр. Так, Програму розглянуто і підтримано Радою президентів академії наук України 27 грудня 2022 р., яка вирішила поширити досвід програмної співпраці НАН України і

НАПН України на спільну діяльність з іншими національними галузевими академіями наук.

Проєктом Програми спільної діяльності Національної академії наук України та Національної академії педагогічних наук України на 2023-2025 роки передбачається продовження активної співпраці між науковими установами за основними напрямками діяльності, досвід реалізації яких був найбільш успішним упродовж попередніх років, з урахуванням реалій воєнного стану, завдань повоєнного відновлення країни та впровадження тематики досліджень, спрямованих на євроінтеграцію наукової та освітньої сфер, зокрема:

- представництво і взаємна участь у керівних органах НАН України і НАПН України;
- залучення вчених НАН та НАПН України до спільної експертної діяльності у складі експертних рад, комісій, робочих груп тощо;
- проведення спільних міждисциплінарних досліджень та експериментальних розробок, зокрема у контексті інформаційного та соціально-психологічного супроводу освіти і науки;
- активізація участі вчених обох академії у розробленні освітніх стандартів, програм, підручників, засобів навчання з використанням новітніх досягнень науки і техніки;
- заходи з популяризації і поширення досягнень науки, налагодження зв'язків із громадськістю та засобами масової інформації, залучення молоді до наукових досліджень, формування інноваційної культури в суспільстві шляхом організації і проведення спільних науково-практичних масових заходів — конференцій, семінарів, круглих столів, виставок тощо, у тому числі в рамках Всеукраїнського фестивалю науки;
- спільна діяльність із Національним центром «Мала академія наук» з розвитку обдарованості дитини;
- об'єднання зусиль щодо вдосконалення науково-методичного супроводу вчителів для роботи з обдарованими учнями, зокрема шляхом проведення семінарів та круглих столів;
- передбачається продовження співпраці між Національною бібліотекою України імені В.І. Вернадського та Державною педагогічною бібліотекою України імені В.О. Сухомлинського з інформаційно-бібліотечного забезпечення наукової та освітньої діяльності.

Ці та інші напрями співпраці НАН України та НАПН України сприятимуть подальшому розвитку українського суспільства, його сфер науки і освіти на інноваційній і високотехнологічній основі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність». (2015, 26 листопада). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19>
- Кабінет Міністрів України. (2022, 23 лютого). *Про схвалення Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки* (286-р). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286-2022-р>
- Кремень, В.Г. (2020). Про Програму спільної діяльності Національної академії наук України та Національної академії педагогічних наук України на 2020-2022 роки. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 2(1). <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2020-2-1-2-3>
- Кремень, В.Г. (2021). Ювілейна сесія загальних зборів Національної академії наук України за участю національних галузевих академії наук України, присвячена 30-й річниці незалежності України. Доповідь президента НАПН України, 20 серпня 2021 р., м. Київ, Україна. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 3(2). <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2021-3-2-17-2>
- Кремень В.Г. (2022). Педагогічна наука для розбудови нової країни: За результатами виступу на Міжнародній серпневій педагогічній науково-практичній конференції «Освіта, освітяни – незламні у війні», 18 серпня 2022 р. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 4(2). <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4201>
- Кремень, В.Г., Луговий, В.І., Топузов, О.М., Регейло, І.Ю., & Базелюк, Н.В. (2020). Про виконання у 2020 р. Програми спільної діяльності Національної академії наук України та Національної академії педагогічних наук України на 2020-2022 роки: Наукова доповідь на засіданні Президії НАПН України 17 грудня 2020 р. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 2(2), 1-7. <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2020-2-2-2-5>
- Кремень, В.Г., Луговий, В.І., Топузов, О.М., Регейло, І.Ю., Базелюк, Н.В., & Гудим, І.М. (2021). Про виконання у 2021 р. Програми спільної діяльності Національної академії наук України та Національної академії педагогічних наук України на 2020-2022 роки: Наукова доповідь на засіданні Президії НАПН України 18 грудня 2021 р. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 3(2), 1-8. <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2021-3-2-2-6>
- Кремень, В.Г., Луговий, В.І., Топузов, О.М., Сисоева, С.О., Максименко, С.Д., Ляшенко, О.І., Ничкало, Н.Г., Саух, П.Ю., Лук'янова, Л.Б., Регейло, І.Ю., & Гудим, І.М. (2022a). Про роботу відділень та наукових установ Національної академії педагогічних наук України в умовах воєнного стану: Наукова доповідь Президії НАПН України 24 березня 2022 р. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 4(1), 1-14. <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4118>
- Кремень, В.Г., Луговий, В.І., Топузов, О.М., Сисоева, С.О., Максименко, С.Д., Ляшенко, О.І., Ничкало, Н.Г., Саух, П.Ю., & Регейло, І.Ю. (2022b). Діяльність Національної академії педагогічних наук України в умовах воєнного стану (лютий-серпень 2022 р.). *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 4(2), 1-38. <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4203>
- Іванов, В.Ф. (ред.). (2022). *Методика інтеграції в проєкті «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність»*: збірник матеріалів. Київ: Академія української преси, IREX, Центр вільної преси. <https://www.aup.com.ua/zbirnik-materialiv-metodika-integr/>
- Національна академія педагогічних наук України. (2020). *Програма спільної діяльності Національної академії наук України та Національної академії педагогічних наук України на 2020-2022 роки*. <http://naps.gov.ua/ua/activities/research/nas/>
- Національна академія педагогічних наук України. (2022). *Міжнародний симпозиум «Наука України в умовах сучасних викликів і загроз: проблеми та пріоритети розвитку»*. <https://naps.gov.ua/ua/press/releases/2897/>
- Слюсаревський, М.М. (2022). Соціально-психологічний стан українського суспільства в умовах повномасштабного російського вторгнення: нагальні виклики і відповіді: Наукова доповідь на засіданні Президії НАПН України 21 квітня 2022 р. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 4(1). <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4124>

ON THE IMPLEMENTATION OF THE JOINT ACTIVITY PROGRAMME OF THE NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES OF UKRAINE AND THE NATIONAL ACADEMY OF EDUCATIONAL SCIENCES OF UKRAINE IN 2022 AND AS A WHOLE FOR 2020-2022

According to the results of scientific report at the meeting of the Presidium of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, December 22, 2022

Vasyl Kremen

DSc in Philosophy, Professor, Full Member (Academician) of NAS of Ukraine and NAES of Ukraine, President, National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Volodymyr Lugovyi

DSc in Pedagogy, Professor, Full Member (Academician) of NAES of Ukraine, First Vice-President, National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Oleh Topuzov

DSc in Pedagogy, Professor, Full Member (Academician) of NAES of Ukraine, Vice-President, National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Iryna Reheilo

DSc in Pedagogy, Senior Researcher, Head of the Scientific and Organisational Department, National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Abstract. *The article presents the main results of the implementation of the Joint Activity Programme of the National Academy of Sciences of Ukraine and the National Academy of Educational Sciences of Ukraine in 2022 and as a whole for 2020-2022. The joint activity of the scientific institutions of NAS of Ukraine and NAES of Ukraine was carried out in difficult conditions for the country in general and for the scientific field in particular, under the pandemic and full-scale military aggression of the Russian Federation against Ukraine. The cooperation of the two academies was carried out for the first time on the basis of the Programme and was aimed at coordinating the activities on updating the subject and effective implementation of research and development in accordance with the quarantine restrictions and requirements of martial law and the post-war restoration of the country, increasing the social effect of the results of scientific research, popularization and dissemination of modern scientific achievements, in particular, natural science, as the basis for the formation of a scientific worldview and a scientific and natural picture of the world, means and technologies of museum pedagogy as a tool for compensating the academic loss of students in wartime conditions; conducting joint scientific-methodical and scientific-practical activities; implementation of interdisciplinary research, in particular regarding informational and social-psychological support; creation and use of an information and digital system for providing educational and scientific spaces; joint participation of scientists in scientific and expert activities, etc. The article outlines the problematic issues that require urgent attention and can be solved within the framework of joint activities of NAS of Ukraine and NAES of Ukraine.*

New challenges related to the European integration processes of the scientific and educational sphere, the realities of martial law and tasks for the post-war reconstruction of the country actualize the need for continued cooperation based on the new Joint Activity Programme of the National Academy of Sciences of Ukraine and the National Academy of Educational Sciences of Ukraine for 2023-2025.

Keywords: *Joint Activity Programme; National Academy of Sciences of Ukraine; National Academy of Educational Sciences of Ukraine; science; education; pedagogy; psychology; scientific and expert activity; popularization of the achievements of modern science; interdisciplinary research; martial law; post-war recovery.*

Дата публікації: 28 грудня 2022 р.